

N:o 21.

Ank. till Riksd. kansli den 18 febr. 1890, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt förslag till lag om ålderdomsförsäkring.
(R. A.)

Till statsutskottet har blifvit hänvisad en inom Första Kammaren af herr *C. Adelsköld* väckt motion (n:o 19), i hvilken framlagts ett så lydande

Förslag till lag om ålderdomsförsäkring.

§ 1.

Den nuvarande kongl. postsparbanken ombildas till en allmän svensk riksålderdomsförsäkringsanstalt under statens garanti.

De i anstaltens vård befintliga fonder och medel tillhöra delegarne och få icke sammanblandas med statens öfriga fonder eller tillgångar.

§ 2.

Staten bekostar utgifterna för riksålderdomsförsäkringsanstaltens förvaltning samt lemnar dessutom ett kontant årligt bidrag till premier

åt insättare i anstalten, beräknadt till 2 procent af det vid kalenderårets början innestående, af insättarne inbetalda och med ränta på ränta bildade kapitalet, tills detta uppgår till 10 millioner kronor; $1\frac{1}{2}$ procent då det uppgår till 10 millioner, men understiger 50 millioner kronor; 1 procent då kapitalet öfverstiger 50 millioner kronor och uppgår till 100 millioner kronor; $\frac{3}{4}$ procent då det öfverstiger 100 millioner kronor, men understiger 200 millioner kronor; $\frac{1}{2}$ procent då det öfverstiger 200 millioner kronor, men understiger 400 millioner kronor; samt slutligen $\frac{1}{4}$ procent då oftanämnda kapital öfverstiger 400 millioner kronor och i öfrigt på nedanstående vilkor.

§ 3.

Hvar och en svensk undersåte är berättigad att, på nedanstående vilkor, genom insättningar i riksålderdomsförsäkringsanstalten bereda sig ett kapital eller en lifränta efter uppnådda 60 års ålder.

§ 4.

Insättningar uti anstalten verkställas på samma sätt som i postsparbanken medelst kuponger med minst en krona och förräntas med ränta på ränta.

§ 5.

Delegarnes insättningar få ej uttagas ur anstalten förr, än den, för hvilken insättning skett, fyllt 60 lefnadsår, men kunna då förvandlas till lifränta.

§ 6.

Delegare, som låta sitt insatta och med ränta på ränta bildade kapital öfvergå till lifränta, erhålla andel, i förhållande till insättningens belopp, i den arfsvinst, som uppkommit genom före 60 lefnadsår affidna delegare.

De deltagare åter, som icke bestämma sig för lifränta, utan vid fyllda 60 år uttaga sitt kapital, erhålla ingen andel i ofvannämnda arfs-

vinst, endast det insatta kapitalet åter med ränta på ränta till den dag, då de uppnått 60 års ålder.

§ 7.

Delegare, hvilkas samlade kapitalbehållning med ränta på ränta vid fyllda 60 års ålder understiger 100 kronor, erhålla det bildade kapitalet åter.

§ 8.

Ingen ränta tillägges delegares kapital, sedan denne fyllt 60 år.

§ 9.

När delegarens insatta kapital med tillagd ränta på ränta uppgår till fullt 100 kronor, erhåller han en talong med n:o, som berättigar honom till delaktighet i de premier, som årligen komma att utdelas bland delegarne.

Uppgår insättningen, med tillagd ränta på ränta, till fulla 200 kronor, erhåller delegaren ytterligare en numrerad talong, som berättigar honom till samma förmån som den första talongen, o. s. v. för hvarje fulla 100 kronor.

Större insättningar för samma person få icke göras än att lifräntan efter fyllda 60 år uppgår till högst 150 kronor om året.

§ 10.

Kommuner, arbetsgifvare och enskilda personer vare berättigade göra insättningar i anstalten för lifränta åt arbetare, barn och medellösa, men insatsen skall då på en gång uppgå till minst 100 kronor.

§ 11.

Affider delegare i anstalten före fyllda 60 år, är hans dödsbo berättigadt uppbära det för honom insatta kapitalet, men utan ränta.

§ 12.

Insättare för andra äro egare till de talonger, som tillkomma dem, för hvilka insättning skett, och sålunda berättigade att utbekomma de premier, som utfalla på dessa talonger, äfvensom att utbekomma det i anstalten insatta kapitalet utan ränta, om den, för hvilken insättningen skett, aflider före fyllda 60 års ålder.

De personer, för hvilka insättning skett af andra, äro vid fyllda 60 år endast berättigade till lifränta på det insatta kapitalet med ränta på ränta jemte andel i arfsvinsten, men icke att kontant uttaga det bildade kapitalet.

§ 13.

Räntan beräknas till 3,6 procent, hvaraf 3 procent årligen tillägges delegarnes kapital med förut tillagd ränta; 0,5 procent användes utom statens enligt § 2 lemnade bidrag till premier åt insättare och delegare i anstalten, och 0,1 procent utdelas såsom premier till posttjenstemän, i förhållande till deras verksamhet för anstaltens utveckling.

Skulle högre ränta erhållas på anstaltens medel, användes öfverskottet öfver 3,6 procent till minskning i statens utgifter för förvaltningen och bidragen till premieringen.

§ 14.

Anstaltens tillgångar få endast utlånas mot inteckning i fast egendom inom halfva taxerings- och brandförsäkringsvärdet, mot statens och hypoteksbankens obligationer eller mot andra värdepapper och säkerheter, som belånas af riksbanken, och efter beräkning till samma värde som denna bank.

Utlåning mot borgen är icke tillåten.

§ 15.

Af influtna räntor på före fyllda 60 år af iden delegares i anstalten kapital bildas en arfsfond, hvaraf räntan användes till ökandet af lifräntan för dem, som qvarstå i anstalten efter 60 års ålder.

§ 16.

Talong, som utfallit med premier uppgående tillsammans till eller öfverstigande 1,000 kronor, indrages och får icke vidare användas.

§ 17.

Äro kapital, lifränta eller premie icke af delegare uttagna inom 10 år efter det den förfallit till utbetalning, tillfaller den anstaltens arfsfond. Ingen ränta tillägges till utbetalning förfallet kapital, lifränta eller premie efter förfallodagen.

§ 18.

Lifränta från anstalten är personlig och oförytterlig och må ej tagas i mät för skuld.

§ 19.

Högsta premie må icke öfverstiga ett belopp af 10,000 kronor, innan delegares i anstalten innestående kapital uppgår till öfver 20 millioner kronor, men kan derefter uppgå till 15 å 20,000 kronor. Minsta premie får ej understiga 10 kronor.

§ 20.

Tryckt lättfattlig redogörelse öfver riksförsäkringsanstaltens verksamhet samt de fördelar, delaktighet i densamma bereder, införes i almanackan, anslås i skolorna, tingshus, postanstalter och å andra offentliga ställen.

Motionären hemställer, att Riksdagen behagade för sin del godkänna en lag om ålderdomsförsäkring af ofvanstående lydelse, eller

med de modifikationer, som kunna finnas lämpliga, samt öfverlemna det förslag, som kommer att godkännas, till Kongl. Maj:t att tagas i ompröfning jemte andra förslag till ålderdomsförsäkring, som redan afgifvits eller kunna komma att framställas.

Då det skulle medföra alltför stor vidlyftighet att här redogöra för den motivering, motionären lemnat för sitt förslag, får utskottet i detta afseende hänvisa till motionen.

I skrifvelse till Konungen den 11 maj 1884, angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjetta hufvudtitel, anhöll Riksdagen, att Kongl. Maj:t ville låta utreda, om och i hvad mån åtgärder kunde finnas lämpliga för ordnandet af förhållandet mellan arbetsgifvare och arbetare, beträffande möjliga olycksfall i arbetet, äfvensom för beredande af ålderdomsförsäkring åt arbetare och med dem jemförliga personer, samt derefter göra de framställningar till Riksdagen eller vidtaga de anordningar i öfrigt, till hvilka förhållandena kunde för-
anleda.

Med anledning häraf tillsatte Kongl. Maj:t en komité, den s. k. arbetareförsäkringskomitén, hvilken afgifvit, bland annat, den 15 maj 1889 förslag till lag om ålderdomsförsäkring. Detta förslag remitterades af Kongl. Maj:t till öfverståthållareembetet och Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länen, som inkommit med underdåniga utlåtanden deröfver.

Då Riksdagen sålunda hos Kongl. Maj:t anhållit om utredning af frågan om ålderdomsförsäkring samt betydliga arbeten i detta hänseende redan blifvit gjorda, synes det utskottet mindre lämpligt, om Riksdagen, under det att ärendet utgör föremål för Kongl. Maj:ts pröfning, skulle för sin del godkänna ett inom densamma väckt förslag till frågans lösning.

På grund häraf hemställer utskottet,
att herr C. Adelskölds förevarande motion icke
må till någon Riksdagens åtgärd föränleda.

Stockholm den 18 februari 1890.

På statsutskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.